

Jan Årfström och Anna Maria Käll i *Mandatet* på Teater Tribunalen. Foto: Henrik Dahl

Teater som fint förmedlad historiektion

#92/2024 [Kultur](#)

Mitt i en kris som världen handfallet beskådar och kämpar för att förstå, presenterar Teater Tribunalen i Stockholm *Mandatet*, en stram föreställning byggd på fakta. Men ändå så känslofylld att både publik och delar av ensemblen kämpar med gråten.

Mandatet berättar den krassa bakgrunden till det som nu pågår i det område som innan staten Israel konstituerades 1948 hette Palestina. Storbritannien hade vid tiden för grundandet FN:s mandat att dra gränser i stora delar av Mellanöstern, både i Europa och Asien.

Pjäsen tar avstamp 1905, i efterdyningar av stora pogromer av judar i öst. De kommer flyende till Storbritannien bland andra länder. Det passar bra att skicka dem vidare till området vid Suez-kanalen, invigd 1869. Britterna hade tillskansat sig området under slutet av 1800-talet och fick vid första världskrigets slut uppdraget att administrera Palestinaområdet – med löfte om självständighet för de arabiska invånarna. Här fanns några procent judar och snart flyttade och flydde tiotusentals hit varje år. När pjäsen slutar 1947 har britterna annekterat 55 procent av Palestina för staten Israels räkning och kan lämna sitt uppdrag. I maj 1948 startade den etniska rensningen, Nakba, som fortfarande pågår. En siffra på 700 000 fördrivna palestinier bara det året anser både UNRWA och det brittiska utrikesdepartementet vara lågt räknat.

Hur gick resonemanget i London? Vilka överväganden gjordes då hundratusentals palestinier fördrevs och dödades för att Storbritanniens plan skulle sättas i verket? Och vilket var priset som betalades på vägen?

I *Mandadet* varvas perspektivet mellan två tjänstemän som kliver runt på en karta med en gammal skollinjal och åldras i takt med att deras plan sätts i verket och tre unga palestinier som får bära konsekvenserna av tjänstemännens arbete. Palestinierna läser vittnesmål ur Bernt Hermeles bok *Nakba*, kontrasten är effektiv.

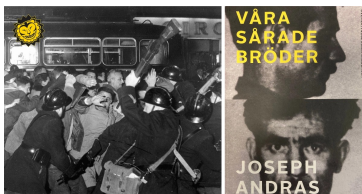

#62/2021 [Intervjun](#)

”Många säger att Nakba pågår fortfarande”

”En käftsmäll”

Jan Källs pjäs är lika mycket ett tillfälle att få möta varandra i ett sökande samtal som att vara reflekterande åskådare till en teaterföreställning. Efteråt blir det paus, då publik och skådespelare möts och tackar varandra, innan ett litet eftersamtal tar vid, vid premiären författaren och journalisten Bernt Hermele, Sanna Löfgren, specialpedagog och skådespelare som också bidragit med text, och regissören Henrik Dahl. De, liksom publiken som dröjt sig kvar är tagna – Hermele beskriver föreställningen som ”en käftsmäll” och behöver samla sig. Det känns skönt, och viktigt, att bara sitta en stund och reflektera över maktens ambitioner som kallt tvingat redan utsatta och förföljda in i omöjliga överväganden.

#55/2024 [Kultur](#)

Det koloniala arvet, och motståndet

I programmet skriver pjäsens författare Jan Käll: ”I dagsläget framstår möjligheterna till en långsiktig lösning på Israel-Palestinafrågan som ytterst avlägsna. Hur man än vrider och vänder på det är det svårt att inte hamna i slutsatsen att våldet är den enda lösningen. Just därför är det viktigt att intensifiera insatserna för en fredlig, och för båda parter rimlig, lösning. Det är det arbetet som ligger framför oss.”

Mandadet kommer att spelas under begränsad tid, fram till den 15 december, men är värd en resa – både skolklasser och riksdagsledamöter borde passa på att få sig en unik och fint förmedlad historielektion.

Josephine Askegård

Publicerad 26 November, 2024

Uppdaterad 26 November, 2024